

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

T.S.Sharipov

«29» avgust 2024 yil

MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI

FAN BO'YICHA

SILLABUS

Sirtqi ta'lim shakli uchun

Bilim sohasi:	400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410 000 – Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi:	60412700 – Baholash ishi

Samarqand – 2024

Modul/FAN SILLABUSI

Sirtqi ta'lim bo'limi

60412700 – Baholash ishi

Fan nomi:	Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari
Fan turi:	majburiy
Fan kodi:	IAS112
Yil:	2024-2025 o'quv yili
Semestr:	5
Ta'lim shakli:	Sirtqi ta'lim shakli uchun
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	14
Amaliy mashg'ulotlar	14
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	152
Kredit miqdori:	6 ECTS
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	<p>Bugungi kunda mamlakatimizda investitsion muhit rivojlanib bormoqda. Bu esa, o'z navbatida moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlarga ehtiyojning paydo bo'lishiga olib keladi. Sababi investorlarga ularga tushunarli bo'lgan usul va uslublarda, ishonchli va zamon talab qiladigan, kelajakda olinishi mumkin bo'lgan daromad ko'rsatkichlarni bashorat qilib bera oladigan moliyaviy hisobot taqdim etish muhim bo'lib hisoblanadi. Bularni amalga oshirish uchun, moliyaviy hisobot standartlarini mukammal bilim va tajribaga ega bo'lish kerak bo'ladi. Shu bois, "Moliyaviy hisobot standartlari" fani "Buxgalteriya hisobi va audit" (tarmoqlar bo'yicha) yonalishida ta'lim olayotgan talabalar uchun zaruriyati mavjud.</p> <p>Xalqarp moliyaviy hisobot standartlari fani maqsadi "Buxgalteriya hisobi va audit" (tarmoqlar bo'yicha) yonalishida ta'lim olayotgan talabalarga sifatli, ob'ektiv va tezkor axborotlar bilan ta'min etish darajasiga bog'liq bo'lgan, investorlarga ularga tushunarli bo'lgan usul va uslublarda moliyaviy hisobot standartlar mazmun va mohiyatini o'rganishdan iborat.</p>
------------	--

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1	ASSA xalqaro tashkiloti talablaridagi "Moliyaviy buxgalteriya hisobi 1" fani
2	"Iqtisodiy tahlil" fani
3	"Boshqaruv hisobi 1" fani
4	"Boshqaruv hisobi 2" fani
5	"Iqtisodiyot nazariyasi" fani
6	ASSA xalqaro tashkiloti talablaridagi "Moliyaviy buxgalteriya hisobi 2" fani

Ta'lim natijalari (TN)	
TN1	IFRS o'tish munosabati bilan O'zbekistonda buxgalteriya hisobi va hisobotning rivojlanishini belgilaydigan asosiy tendentsiyalarning dastlabki ma'lumotlar bilan tanishadi;
TN2	IFRS kontseptual asoslari qoidalari va amaldagi xalqaro standartlarni qo'llashning qisqacha mazmuni va asosiy qoidalari haqida tasavvurga ega bo'ladi;
TN3	hisobotdagi ma'lumotlarni oshkor qilish usullari va IFRSning muhim nazariy qoidalari va tamoyillarini amalda qo'llash qoidalarini erkin boshqarish bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarga ega bo'ladi;
TN4	IFRS va IASlar bo'yicha chuqur bilim va ko'nikmalarga ega bo'ladi va ulardan foydalana oladi;
TN5	IFRS bilan bog'liq mavzular bo'yicha o'z nuqtai nazarinigizni mantiqiy ravishda to'g'ri ifoda etish va asoslab berishni o'rganadi;
TN6	Moliyaviy hisobotlarni tayyorlashda xalqaro standartlarni mustaqil ravishda qo'llash bo'yicha ko'nikmalariga ega bo'ladi.

Fan mazmuni		
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)		Ajratil-gan soat
M1	Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga kirish	2
M2	Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlarida umumiy masalalar	2
M3	Tushumlarni hisobga oluvchi standartlarning tavsifi	2
M4	Nomoliyaviy aktivlarni hisobga oluvchi standartlarning tavsifi	2
M5	Baholashni hisobga oluvchi standartlarning tavsifi	2
M6	Nomoliyaviy majburiyatlarni hisobga oluvchi standartlarning tavsifi	2
M7	Moliyaviy instrumentlarni hisobga oluvchi standartlarning tavsifi	2
Jami soat		14

Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)		Ajratil-gan soat
A1	Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga kirish	2
A2	Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlarida umumiy masalalar	2
A3	Tushumlarni hisobga oluvchi standartlarning tavsifi	2
A4	Nomoliyaviy aktivlarni hisobga oluvchi standartlarning tavsifi	2
A5	Baholashni hisobga oluvchi standartlarning tavsifi	2
A6	Nomoliyaviy majburiyatlarni hisobga oluvchi standartlarning tavsifi	2
A7	Moliyaviy instrumentlarni hisobga oluvchi standartlarning tavsifi	2
Jami soat		14
Mustaqil ta'lim (MT)		
Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:		
A1	Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlarida umumiy masalalar	8
A2	Xalqaro moliyaviy hisobot mazmuni, maqsadi va vazifalari hamda sifat jixatdan tavsifi	8
A3	1-son BHXS "Moliyaviy hisobotlarni taqdim etish" standartining mazmuni va qo'llanilishi	8
A4	BHXS "Hisob siyosatlari, buxgalteriya hisob-kitoblari baholashlaridagi o'zgarishlar va xatolar" standartining mazmuni va qo'llanilishi	8
A5	BHXS (IAS) 16 "Asosiy vositalar" standartining maqsadi, mazmuni va qo'llanilishi.	8
A6	Mulk, bino va inshootlarni kapital ta'mirlash va tasarruf etish jarayonlarini buxgalteriya hisobida aks ettirish.	8
A7	Aktivlarning qadrsizlanishidan ko'rilgan zararni tan olish va hisobda aks ettirish.	8
A8	BHXS (IAS) 38 "Nomoddny aktivlar" standartining maqsadi, mazmuni va qo'llanilishi.	8
A9	Nomoddiy aktivlarni biznesni birlashtirish bo'yicha bitam doirasida harid qilinishi.	8
A10	Nomoddiy aktivlar to'g'risida moliyaviy hisobotda axborotlarni ochiqqlash	8
A11	Nomoddiy aktivlarni foydali xizmat qilish muddatini belgilash tartibi.	8

A12	15-son MXXS “Haridorlar bilan shartnomalar bo'yicha tushum” standartining mazmuni va qo'llanilishi.	8
A13	15-son MDQCC “Haridorlar bilan shartnomalar bo'yicha tushum” standarti bo'yicha daromaddarni tan olish bosqichlari.	8
A14	Nomoliyaviy aktivlarni hisobga oluvchi standartlarining tavsifi	8
A15	Baholashni hisobga oluvchi standartlarining tavsifi.	8
A16	Nomoliyaviy majburiyatlarni hisobga oluvchi standartlarining tavsifi.	8
A17	38-son “Nomoddiy aktivlar” hamda 5-son MXXS “Sotish uchun muljallangan uzoq muddatli aktivlar va davom ettirilmaydigan faoliyat” standartlarining mazmuni va qo'llanilishi.	6
A18	Pul oqimlari to'g'risidagi hisobot standartlarining tavsifi.	6
A19	To'g'ri chiziqli usulida pul oqimlari to'g'risidagi hisobotni tuzish tartibi.	6
A20	Egri usulda pul oqimlari to'g'risidagi hisobotni tuzish tartibi.	6
	Jami soat	152

Asosiy adabiyotlar

1. Уразов К.Б., Пулатов М.Э. Бухгалтерия хисоби Дарслик.-Т: “Fan va texnologiyalar nashriyot-matbaa uyi”,2021. 560 b.
2. К.Б.Уразов. Молиявий хисоб ва хисобот. Ўқув қўлланма. Тошкент-2020.
3. Очилов.И.К, Темирханова М.Ж. Финансовый учёт. (учебник). Ташкент «Yosh avlod matbaa» 2021.
4. М.Б.Калонов, Ф.Т.Абдуваҳидов, Ш.Х.Дадобайев. Бухгалтерия хисоби.(дарслик). Toshkent-2022
5. Frank Wood. Business Accounting 1-4. Vol 2 – 0273 693107. <http://www.mim.ac.mw/books/Frank%20Wood's%20Business%20Accounting%201.pdf>
6. Финансовый учет 1 Учебное пособие. http://www.femida-audit.com/docs/FA1_Supplement_ru.pdf
7. АССА В рамках Диплома АССА «Финансы и Управление Бизнесом» «Финансовая Отчетность» Учебник П.2KAPLAN PUBLISHING © Kaplan Financial Limited, 2020.
8. Tashnazarov S.N.Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari: Oliy o'quv yurtlari magistratura mutaxassisliklari uchun darslik. – Toshkent: «IQTISOD-MOLIYA»,2019. – 584-b. <https://www.academia.edu>

Qo'shimcha adabiyotlar

9. O'zbekiston Respublikasining “Buxgalteriya hisobi to'g'risida”gi Qonuni.

2016 yil 14 aprel. <http://www.lex.uz/acts/2931253>.

10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Aktsiyadorlik jamiyatlarida zamonaviy korporativ boshqaruv uslublarini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni. 2015 yil 24 aprel. PF-4720.

11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Moliyaviy hisobot standartlariga o'tishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori. 2020 yil 24 fevralda PQ -4611.

12. Moliyaviy hisobot standartlari. <http://finansist.uz/uz/moliyaviy-hisobotning-xalqaro-standartlari-ozbekistonda-qollanilishi/> 2018 y.

13. International Financial Reporting Standards. www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ 2018.

14. Tashnazarov S.N. Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida moliyaviy hisobot: muammo va yechimlar. Monografiya. - T.: "Navro'z", 2016 y. -295 b.

15. Tashnazarov S.N. Moliyaviy hisobotning nazariy va metodologik asoslarini takomillashtirish. Monografiya. - Publisher CIA OmniScriptum Publishing. GlobeEdit Publishing house. 2018. 280 p. ISBN-13:978-613-8- 24050-1

16.. С.Н.Ташназаров, Д.С. Ташназарова. Молиявий ҳисобот стандартлари. Маъруза матни. Самарқанд, 2019. -555-б.

17. B.F.Boronov. Korxonalar moliyaviy aktivlari hisobi va hisobotini xalqaro standartlarga muvofiqlashtirish. Monografiya. – Samarqand. "Matbaa nashriyoti": 2020 y. -154 b

18. Z.B.Eshpulatova. Korxonlarda daromadlar hisobi va Moliyaviy Hisobotning Xalqaro standartlarga muvofiq taomillashtirish masalalari. Monografiya. - T.: «Navro'z», 2023 y. -172 b

19. Deloitte. МСФО в кармане 2016. ЗАО «Делойт и Туш». Все права защищены. 157 с. 2016. МСФО: точка зрения КПМГ. Практическое руководство по международным стандартам финансовой отчетности, подготовленное КПМГ. 2011/2012: в 2 ч. Пер с англ. – 8-е изд. – М.: Альпина Паблшер, 2012.

https://gaap.ru/upload/iblock/354/iuppwbfp_tyvv%20fzvvh%20ohcgii%20stkr_2012_1-30.pdf

20. Hermanson, Roger H. Accounting: a business perspective /Roger H. Hermanson, James Don Edwards, Michael W. Maher. 6th ed., Irwin, Printed in the USA, 2009. 926 p.

Axborot manbaalari

21. <https://prezident.uz> – O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy sayti.

22. <https://www.lex.uz> – O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi rasmiy sayti.

23. <https://www.mf.uz> – O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi rasmiy sayti.

24. <https://www.stat.uz> – O'zbekiston Respublikasi Davlat Statistika qo'mitasi rasmiy sayti.

25. <https://www.deloitte.com> – Deloitte & Touche auditorlik tashkiloti

rasmiy sayti.

26. <https://www.pwc.com>. – Pricewaterhouse Coopers auditorlik tashkiloti rasmiy sayti.

<https://www.kpmg.com> – KPMG auditorlik tashkiloti rasmiy sayti.

27. <https://www.ey.com> – Ernst & Young auditorlik tashkiloti rasmiy sayti.

Talabani fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabani bilim daragasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- Fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
- Fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- Fan bo'yicha mavzu materiallarning nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- Fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etib olsa;
- Berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- Konspektni puxta tayorlagan bo'lsa;
- Mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- Fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- Fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- Tarixiy jarayonlarni sharhlay bilsa;

b) 4 baho olish uchun talabani bilim daragasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- Fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- Fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- Fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- Fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- Fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- Fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bagargan bo'lsa;
- Fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;

c) 3 baho olish uchun talabani bilim daragasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- Fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- Fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;
- Bayon qilish ravon bo'lmasa;

- Fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- Fan bo'yicha matn puxta shakillantirilmagan bo'lsa.

d) Quyidagi hollarda talabaning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- Fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayo'rgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- Fan bo'yicha mashg'ulotlarga xech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- Fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- Fan bo'yicha matnda jiddiy hato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- Fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- Fanni bilmasa.

Agar talaba hemis tizimida baholanganda quyidagicha baholanadi.	
0-59 ballgacha 2 baho, 60-69 ballgacha 3 baho, 70-89 ballgacha 4 baho, 90-100 ballgacha 5 baho	
Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot	
Muallif:	Eshonqulov Akmal Qudratovich, SAMISI Buxgalteriya hisobi kafedrası assistenti Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna, - "Buxgalteriya hisobi" kafedrası stajyor-assistent
E-mail:	akmaleshonqulov81@gmail.com, dilnozaxudaynazarova3@gmail.com
Tashkilot:	Samarqand iqtisodiyot va servis instituti "Buxgalteriya hisobi" kafedrası
Taqrizchilar:	S.N.Tashnazarov - SamISI, "Buxgalteriya hisobi" kafedrası mudiri, professor., i.f.d. A.I.Aliqulov - SamDVMChBU, "Iqtisodiyot" fakulteti dekani., professor., i.f.d.

Mazkur Sillabus institut o'quv-uslubiy Kengashining 2024 yil 29 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№ 8-02-13/4)

Mazkur Sillabus "Buxgalteriya hisobi" kafedrasining 2024 yil 28 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv uslubiy boshqarma boshlig'i

I. Shodmonov

Sirtqi bulim boshligi

F. Abdukarimov

Kafedra mudiri

S.Tashnazarov

Tuzuvchi

A. Eshonqulov

D. Xudaynazarova